

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:
Rózsa tér, Kardos-ház, 16. sz. alatt.
Ide intézendő a lap szellemi részét illető közlemény. Kéziratok levelek vissza nem adatnak. Bérmentelen levelek csak ísmert kezektől fogadhatók el.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre 10 f. c. — Félévre 5 f. c. — Negyedévre 2 f. c. 50 kr. — Egy óra 1 f. c.
HIRDETÉSI DÍJ:
Ot-hasabos postai egyszori bejelentésért 5 kr. — Bélyegző minden hirdetésért külön 20 kr. — Nyitási 4 hasabos postaiórát 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:
Kutasi Imre könyvnyomdája, Főpiaz, Sz. Nagy Károly-ház.
Ide küldendő a lap anyagi részét illető minden közlemény ugymint az előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és ahirdetmények.

Az ország-járó apostolok.

(—ó—) Csaknem régen történt, hogy szélbali sajtó megtámadta a szabadelvű párt képviselőit, hogy bezzeg nem mennek az ország-járó korteskedésnek meg legyen az ő dicsősége, a szabadelvű párt komoly visszatartásának pedig az a színezet adassék, mintha az azért nem menne, mert nem mer menni.

Hallom is már zengeni a vidékről a szélbali sajtó: Dicsékednek vele a szélbali képviselők: hogy virággal voltak behintve az ő utaik!

Helfy Ignác a szent-gothárdi kerületből telegrafáltja az »Egyetértés«-nek, hogy csak most tudja: kihez van szerencséje, mikor a népszerűségéről beszél. Hogy miféle egy illetendő hölgy és varázslónő az a népszerűség, kit hol a kulesből látott elő kutyogni; hol verejték képeben jelent meg a képviselő beszédétől lelkesen izzadó arcokon; hol apró leánykák borbéba bujt és hintette lábaihoz virágokból az égő szerelmet; hol repedten bőgött az cigány brácsos nyiretyje alatt; hol lóvá változott, hogy a képviselő diadal szekerét huzza, most pedig a szélbali sajtó olvasó közönségét akarja lóvá tenni.

Hát azért menjen szét a szabadelvű párt képviselői is világ járni, hogy ily tudósításokat küldözgessenek a lapokba, hogy: »Ó nép! Lelesülj! A te pártolód mindenféle virág-esővel fogadhatnak, illat tengetnek fűrésztetnek, egetverő éljenek hullámain ringattnak, bőség, vendégiszeretet és ölelő karok veszik körül. Soha több fát mint az erdő.«

Jól élnek, jól esznek, jól isznak, jól mulatnak! Czigány huzza. Tánzra perdül a fiatalság: »Hej ihalja, ihalja! Patyolat ing kivarrva! Aztán leng a selyem viganó, pirosanak a tenyéryni széles szalagok meg az arcok. A szülők szemében meg az öröm és megelégedés mosolyog.

Hát azért menjen a kormánypárti képviselő világ járni, hogy erről a népről azt írja: »El van pusztulva az utolsó kraj-

czárig, az utolsó rongyig, az utolsó falat kenyérig?«

Azért menjen a szabadelvűpárti képviselő világot járni, mert ugy is többségben van, ha nem oly nagyban is mint a szélsőbal, melynek végrehajtó bizottsága közé dug egy bárót más két bankrót képviselő közé, és adja neki az utasítást, hogy:

Menjetek fiaim és hirdessétek az ígét. Igaz ugyan, hogy nincs rá szükségünk, mert a nemzetnél ugy is óriási többségben vagyunk, a mennyiben egy apának hat gyermeke is van és az mind szélbali. Hanem fordítsátok meg a dolgot. Elég volt nekünk a többség 15 év óta. Mondjátok meg az apáknak, hogy most már ők legyenek szélbaliakká, s a gyermekek legyenek manulokok. Legyünk már egyszer is szerény kisbelségben, s eme hangzatos többség legyen amazoké.

Csak hogy hasztalan az utasítás. A többség elvészilárd és nem tágit, a helyett kapja magát a szomszéd kertjéből, hogy annál több legyen, tövestől tép ki minben virágot és körül plántálja vele Helfy Ignácot Szent-Gothárdon, a ki soha világleletében nem érezte még magát virág-esősznek csak most.

Hát mondjuk, hogy e féle szerepekre a szabadelvűek nem képesek vállalkozni. De minek is. Mikor a szélbal lép előlük minden virágot és minden babért, aztán bele furdik. Ugy tesz a szabadelvű párt előtt mint az orosz tett I. Napoleonnal, hogy semmit se hagy meg a számára, a lakosságot meg feltűzeli. Elárassza a vidéket mesékkel, hogy a választó diplomácia nyakig uszik benne. Elérhetetlen vágyakra gyújtja a kebleket, a láng eget csapdos. És mert semmit se kell megadnia, megígér mindent.

Mit keressen az ilyen helyeken a szabadelvűpárti képviselő? Igen is, ha a szélbal nem csinálna ilyen tatarjárást, akkor elmenne ő is, de hogyolyannal szálljon versenyre, ki az ő kontójára annyit ígér, hogy senki se képes megadni; hogy a szélbali ígéretek váltóját neki prezentálják kifizetés

végett? Hát az ilyen mulatságra nem vállalkozik.

Menjen csak a szélbal maga. Beszéljen a mennyit tetszik. Igerjen a mennyit tetszik. Eltesse magát a többséggel. Mi a szerény kisbelséggel majd csak meg leszünk ezután is, a mint hogy meg valánk eddig.

— Az egyiptomi kérdést illetőleg a legújabb hír az, hogy a konferencia Corti gróf elnöke alatt már megalakult. A tagok abszolút titoktartásra kötelezik magukat; titkár nem választott és a jövő ülése ki fog tüzetni, mielőtt a nagykövetei új utasításokat kaptak. A porta fenntartja a konferencia ellen hangoztatott kifogásait.

— A vadászati adó megszüntetése. A ragadozó vadak Beszterce-Naszód környékén oly nagy mértékben elszaporodtak és oly nagy pusztításokat visznek véghez, hogy Beszterce-Naszód megye közigazgatási bizottsága e körülményből kifolyólag kérvényt intézett a kormányhoz, a vadászati adó megszüntetése iránt. Kérvényét a bizottság azzal indokolja, hogy Beszterce-Naszód környékén a vadászati adó behozatala előtt is garázdalkodtak ugyan a ragadozó vadak, de azóta az általuk okozott kár megtízszereződött. Az időnkint hivatalból engedélyezett és hatóságilag megtartott hajtóvadászatok nem vezetnek a kellő eredményre, a mennyiben az engedély kinyerésének utja oly hosszadalmas, hogy ez által a felmerülő kedvező időpont mindenkor elmulasztatik.

— A budapesti országos kiállítás ügyével, mint az »E-s«-ből értesülünk, a legutóbbi minisztertanács foglalkozott s elvben a kiállítás megtartása mellett nyilatkozott. Az 1884-ik év azonban korainak tartatott s inkább az 1885-ik helyezett kiállításba, mint a mely az előkészületek és szervezési munkálatok sikeresebb keresztülvihetése szempontjából is észszerűbbnek találtatott: ez esztendő meghatározásában azon tekintet is vezérelte a kormányt, hogy az összes állami uradalmak, ipartelepek, állami kezeles alatt álló bányák, köznevelődési és közoktatási intézetek minél fényesebb képviseltetésére az előkészületek kellő arányban megelethetők legyenek. — Az országos ipar-egyesületek a kormányhoz intézett felterjesztése következtében, melynek alapján a minisz-

tertanács e kérdéssel immár foglalkozott, egy-szersmind a kiállítás szervezete is eszmecsere tárgyát képezte és a minisztertanácsban azon nezet emelkedett túlsúlyra, hogy a kiállítás rendezésében a kormány nagyobb mérvű befolyást biztosítson magának. Ez elvi határozatok után már legközelebbre várható, hogy a belügyminiszter leiratilag értesíti Budapest főváros törvényhatóságát és a függőben levő közgyűlési határozatra nézve is közli feltételes jóváhagyását. A főváros tudvaleg a kiállítás helyéül a városligetet engedte át és 50,000 frtot szavazott meg annak előmunkálataira, de a határozatot Falk Miksának a nagybizottságban tett indítványához képest azon feltételhez kötötte, hogy a kiállítás számára a kormány anyagi és erkölcsi támogatása is biztosítva legyen. Ha a belügyminiszternek az érintett irányban tartott jóváhagyása leérkezik, kétséget sem szenved, hogy a nagyhorderejű országos kiállítás előmunkálatai — a nyári szünetek után — már szeptember havában teljes erővel megindulnak

Nyilt levél Nyiregyházi urhoz!

Debreczen június 24.
Tisztelt kollega ur! Emelek szölitom, mert egy a foglalkozásunk: az elfoglaltan gondolkodás, és a tények okainak kifürkészése. Tehát ön, a mint a »Debrecezen« 119. számában megjelent cikkéből kitünik, a zsidó kérdés s el tisztában van; én is; ön nem gyűlöli a zsidókat — a gyűlölet erkölcs elleni esunya szenvedély — hanem fájjalja hibáit; én is. De hát akarhatjuk, kívánhatjuk-e, hogy hibáink ne legyenek? bizonyára nem; mert először hibáinkéül talán csak az angyalok, és másodsor, hibáinkéül embereket, minden szilárd jelleműk és filozofiku gondolkodásunk mellett, mi is szívóbul utalnánk. Tehát a hibák általában nem teszik a zsidókat kiállhatatlannokká, hanem bizonyos specifikus hibái, melyek botrányt keltenek, a közjót aláassák és a társadalomra ártalmasak. Ezeket a hibákat közelebbről kell megvizsgálnunk, azoknak remédiáját keresendők. Hazafiatlansággal hiába vádoljuk, mert ha erővel nem akarjuk magunkat vakítani, be kell látnunk, miszerint Árpád fiam kívül, a hazánkban élő sok faj között egy sincs, a ki jobban ragaszkodik a magyarokhoz, a ki a magyar nyelvet jobban szereti és mivélne, a ki, ha kell többet áldoznak a haza oltárára, mint épen a zsidófaj. A kivételek csak is mint ilyenek tekinthetők, és a messiásra várók számba sem vehetők.
Polgárosodásuk ellen nem lehet kifogásunk, bizonyítja azt, az aránytalan sok journalisza, író, művész, tanár, színész stb. Hiába

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A ki mégis legjobban szeretett.

— Beszély. —
Írta: Lenthé Gusztáv.
(Folyt.)

Az est hátralevő részének leírásával nem akarom fáradsztani szives olvasóim becses figyelmét, elég az hozzá, hogy az ifju urak, megelégedtetve Bérczay által, azután nem kerültek többé a szép zsidó leányt, de sőt boldog volt, ki tölle egy mosolyt vagy egy eldobott virágot kaphatott.

Midőn a hajnal első sugarával megvilágította az ég boltozatát, kezdett oszolni a bálközönség, de alig hagyta el valaki a báltermet oly megelégedetten és boldogan, mint Bérczay Jenő s a szép zsidó leány — Róza.

De hogy megértsük Bérczaynak ezen ismeretséget és oly boldog találkozását Rózával a bálban, pár hónapot vissza kell mennünk történetünkben.

Bérczay, mióta külföldi utjáról visszatért, hogy uti fáradsalmait kipihenhesse, igen vissza vonult életet élt. Alig érintkezett valakivel s egész nap lakásán maradt. Csak néha ugy a delutáni órákba tett sétakocsizást vagy lovagoló ki, vagy néha kivételesen a környéken hosszabb sétá-kirándulásokat tett.

Egy szép októberi őszi alkonyon, éppen a közeli erdő csalitos utjain bolyongott, elmelulve gondolataiba, emlékeibe, midőn utja egyszerre csak az erdőből kiérve gyönyörű látvány tárult föl szeméi elé.

A nap épen lemenőben volt, arany sugarakat vetve a közeli hegyek ormaira, a kies völgy pásztordaná, furulya és tilinkó hangjai föl gyönyörködtek, odáig hatottak, a szellő

illattal volt rakodva, s a fák galyai közt süsgya éneket szereléről, boldogságról.

A mint így elmerülve szemléli a táj szépségeit s élvezi a természet egyszerű, de utóéletlen bájait, egyszerre csak meg-grezzen mellette a bokor s abból karsu fiatal leány lép elő.

Mint őz, ha bolyongásában vadászra bukkan, rettent meg a leány, midőn Bérczayt meglátta s felénken húzódott vissza a sűrű lombok közé, melyek egészen eltakarták.

— Ne féljen gyermekem — szólal meg Bérczay, a leányka felé intve lépteit, »szavamra mondom, ne féljen tőlem!«

De a leányka még beljebb húzódott, s ha a fa ágai engedtek volna, bizonyosan futásnak ered.

Bérczay azonban utánna, s végre eléri őt, s reszkető kezét megfogva, az erdő szélére vezeti.

A leány a szégyen által egészen elpirulva, s a felelem által egész testében remegve, nem merte Bérczayra emelni szeméit s földre szegte az arcát.

— Még egyszer biztosítom kisasszony — és ezt becsületesen szent nevére mondom — szol ismét egész ünnepélyes hangon Bérczay, — »hogy föllem ne féljen, s bárki legyen is ön, e percztől kezdve személye szent előttem.«

— De uram erresszen — szollal meg a leányka csengő hangon s szabadtani igyekezett magát Bérczay kezei közül.

A leányka, kihez Bérczay a fentebbi szavakat intézte, körülbelül 17—18 éves szű volt, fehér mint a lilium, vagy mint a hegyi hó, — hosszú selyem finomság fekete hajjal.

— Óh! ne kívánja uram, ne kívánja — szól a leány majd nem siro hangon — erresszen el, kérem önt, erresszen!

— Földi lény vagy-e vagy az égből jöttél alá, hogy elvedd eszemet, megrabold szívemet s eltűnsz ismét, hogy kétszeresen nagy legyen fájdalom, boldogtalanságom e rövid birhatóság felett? — Óh szőlj, beszélj kerlek, eszedem előttem! — tört ki Bérczay hevével, szenvedélyvel, úgy hogy ha most látta volna valaki, nem ismert volna benne rá az eddigi komoly, majdnem hideg Bérczay Jenőre.

— Nem lehet, nem tehetem uram, — óh engedjen, erresszen engem utamon tovább!

— De ki vagy te hát, te tündéri lény, ki nem is akarod megmondani nevedet s fel-tárni kileteted? Ki futsz föllem, mielőtt még megismertelek s gyűlölsz, mielőtt még te ismerne engemet?

— Óh! nem, az nem igaz! — vágott szavába a leányka s hangján a határozottság, a bensőség volt észrevehető.

— Na ha nem gyűlölsz, hát miért futsz előlem? Miért titkolod el neved? hogy ki vagy? hogy mit keresel itt e helyen az erdőben? Lásd pedig — s itt gyöngéden átkarolta karsu derekát s a zöld pázsitra maga melle ültet — mióta látlak, mióta látalak, nem is hiszem, hogy van egy jobb, egy boldogabb világ, mint az, mely két szép szemedből lóvel reám, azóta e kebel nézél mint dobog, vér, — s itt keblére szorítá patyolat két kezét — azóta e szem, mely csak teged bámul, nem látja többé a lemenőben levő napot, nem az eget, hol mint mondják, az istenek lakoznak, — s ez ajk, mely eddig csak az imára nyilott, csak istenhez fohászodott, ezután csak nevedet fogja rebegni szüntelen, folytonosan, örökké. Óh! szőlj azért s beszélj.

A leány hálás, egyszersmind tüzes pillantásokat lövelt e szavakra Bérczayra; úgy tetszett, mintha saját szíveből jöttek volna azok, saját szája mondotta volna azt; a sze-

— Nem, nem erresztelek addig el, — folytatja Bérczay, mialatt még közelebb vonta magához a remegő leánykát — »míg fel nem tárod kileteted s meg nem mondd neved?«

vetné ön szemre a sok alacsonyfokú, lengyel kinésű zsidót a határvidékeken, hasonlítsa össze ezeket az odaváló paraszttal és a mérleg egy cseppel se fog hajolni ezek részére. Avagy jobban szeretné ön, ha a zsidók csupán Mendelsohnokból, Spinosákból, Wahrmannokból és Helfiekből állának? Mit gondol ön, fenn tarthatná magát egy ország, melyet csupa Tiszák vagy Nyiregyháziak laknának?

Tehát a két főkélléke a honpolgárnak a hazafiság és a polgárosodás, a zsidóknál meg van; marad hátra a kérdés: Foglalkozásuk hasznos-e a társadalomnak, vagy káros? A zsidók általában, vagy legalább többnyire kereskedéssel foglalkoznak. Ezt magában veve hibának nem mondhatjuk, mert a kereskedelem minden országban nélkülözhetlenül szükséges, sőt a köz jólétnek, mondhatni, a legnagyobb tényezője; tehát minél nagyobb virágzásra emelik a zsidók a kereskedelmet, annál nagyobb az erdemök, és annál kevésbé hibául szemökre vehető. De igenis hiba, nem elege megszólható hiba a kereskedés kinövése: az úzsora minden nemei, akár pénzüzsora, akár a gabona-úzsora. De olyan specifikus hibájuk-e az a zsidóknak? Nem foglalkoznak-e keresztyének is, a legmagasabb hivatalnoktól kezdve egész az utolsó nyugdíjazott özvegy úzsorával? Ezt, ugyhiszem, sem ön, sem senki más nem fogja tagadni. Az úzsora tehát általános kórsága a gazdaságnak, és nem a zsidók specifikus hibája, melyet üldözéssel elháríthatni.

A nyilvános erkölcsesség tekintetében, a mennyire azt az állam polgáraitól követelheti, szintén nincs a zsidók ellen kifogás: ők a fennálló törvényeken kívül, vallásuk által, tisztességes családi életre vannak utalva; a kihágásokat nemcsak a bírák, hanem a megvetés is bünteti. Ennyi az állammal szemben, térjünk át a zsidók társas életére. „Megálljon, — fog ön kiáltani, — hát a zsidók kapzsisága, mely által a birtokosok nagy részét tönkre tették, nem az államot illeti, és nem specifikus hibája ez a zsidóknak?”

Az első kérdésre határozottan felelek, hogy nem. Nem teszem az államra semmi költöbésget akár egyik, akár másik honpolgár bírja ugyanazt a jöszagot, feltéve, ha törvényes uton jutott hozzá, és jövedelmét nem viszi a külföldre. Az állam tartozik ugyan a vagyonbiztonságról gondoskodni, de nem helyezhet minden pazarlót, könnyelműt vagy gazdálkodni nem tudót gyám alá; ha valaki tehát, legyen az zsidó, vagy keresztyén, ezeknek hibáit maga hasznára fordítja, ez az államra nézve egészen közönyös.

A mi pedig a kapzsiságot illeti, a mennyiben ezen szó alatt a nyereszkedési vágyat értjük, nem ismerhetem el a zsidók specifikus hibájának, bírnak biz azt mindnyájan kisebb nagyobb mértékben, keresztyének egy, mint zsidók; de más mondom: a nyereszkedési vágy nem is hiba; mert a nélkül koldussá lenne az emberiség nagy része, sőt tovább megyek, ha a kapzsi a nyert összeget megint rögtön elkölte, mint sok iparos az egész heti keresetét vasárnapon elpredálja; ugymint némely földesur az egész évi terményét egy hét alatt a furdokban, kártyákban, vagy más helyeken elpazarolja, — mondom, ha a kapzsi zsidó szerzeményét szinte oly hamar elkölte, az ördög sem törődne vele, nem lenne akkor az antiszemitizmusnak híre sem.

A legnagyobb büne tehát a zsidóknak: a birtok, vagy más szóval a takarékoság, melylyel a birtokra szert tudott tenni, és megvallom önnek, négy szem közt, hogy zsidó létemre én sem tudom a zsidóknak ezt a bűnét megbocsátani.

Hogy is ne? Hát ne fájjon a szegény embernek a szive, mikor látja a gazdag embert mindenben bővölködni, míg a mieink koplalnak? Nemde ön is talán ezt érzi a gazdag

keresztyénnel szemben? Tehát a keresztyének csak nem mondhatjuk, hogy elküldjük őket Palesztinába és helyet mi foglaljuk el. Pfuj! ezt csak a komunisták teszik, ezek azt bizonyítgatják, hogy a birtok lopás. Ambar higgye el, a tendenzia a komunistáknál, egy az antiszemitákéval, avval a különbséggel, hogy amazok ösztintebbek és nekirohannak minden birtoknak, akár zsidóé, akár keresztyéne, az antiszemiták pedig némi szegénnyel szerénykednek és megelégednek egyelőre a zsidóbirtokkal.

Ebből kivetheti tisztelt ur, hogy a kommunizmus, valamint az antiszemitizmus nem más, mint háborúja a birtoktalannak a birtokosok ellen, így is érttem azt az igen tisztelt Istóczy ur magyarázatában, mikor azt mondja: „C'est la guerre”, ez nem rablás, üldözés kicsinyben, hanem háború nagyban. Miután pedig az emberek különbözőségénél fogva, az egész világ java egyenlően van felosztva, egy hét mulva megint lenne birtokos és proletarius, a mint t. i. egyik helyelő pázarló, a másik szorgalmas és takarékos, emel fogva a háború permanens lesz, azaz: örökös háború.

Igy áll tehát a dolog a maga valóságában, míg a háborús svájciak, angolok, amerikaiak az örökös béken török a fejüket, addig a mi messiásaink az örökös háborút predikálják, mely az óhajtott Eldorádót, a valódi aranykört visszahozza; a munkásság és a takarékoság a buták, a dolcifar niente; a semmittevés, csak a háború izetés a szemeknek osztályrésze lett.

De térjünk vissza a zsidók társaséletbeni hibáira; nem szölok azon mesékről, melyekben a zsidóknak keresztyén vér kell, ezek mindig ürügyek voltak a zsidók hajhászására és melyeket egy eszes keresztyén nem hisz; egyébiránt van sok kikereszeltkedett zsidó, ezeknek csak tudniok kellene, ha valami volna a dologban.

Nem szölok a zsidók elkülönítéséről, ennek az oka részint a keresztyének magatartása, a mennyiben a zsidó barátját nyilvános helyeken nem is akarja megismerni; a keresztyén fiatal ember a zsidóleányt a balban nem akar táncolni sat., részint pedig a hiányos törvények az oka, melyek a vegyes házasságot nem engedik. Nem szölok a zsidók vonakodásáról a keresztyén etelekből emi, borukból inni; ez mind blittri; részint felhagytak már a zsidók ezzel a szokással és másrészt ezzel senkinek még csak vizet sem zavarják.

De szölok im a valóságos és nekik specifikus tulajdon hibáikról és ez a góg, a henczegő viselkedés és az arrogancia. Igenis góg-ök a zsidók; ha valamelyik egynehány forinttal többet bír a másikkal, a világot sem akar vele társalogni, ha valaki kutyabőrös lett, a világot sem közzön az öregebb tisztességes zsidóknak. Henczegők is; nézzük csak a fiatal zsidó dauidak; nem fennek a bőrükben, mindent és mindenkit kinevetnek, kigunyolnak, kisebbitenek sat. Hát még az arrogancia! a zsidó mindent tud, mindenre képes, mindenre ügyes és akármiről beszéljen az ember, ő azt jobban érti.

Ezek az ő specifikus hibái, melyek nem kicsi részben az antiszemitizmus előidézői segítették, de ilyen általános gyűlöletre és mostani izgatottságra valóban meg sem jogosítják, mert valamint a fiatal emberek, bizonyos évek után, melyeket a német Flegeljahrnak mond, megszelidülnek, úgy a zsidók is a szabadság Flegeljahreinek elmúltával komolyabb, tisztességesebb minden botrányt kikerülő életet fognak élni.

Kegy öszinte zsidó proletarius.

lép-e az hogy megkúzdjon azon számtalan akadályt, veszélyt, mely közöttünk fel fog tornyosulni oh! mily iszonyu volna, ha családnak öben, ha elhagyna, megvetne ön is a szegény zsidó leányt. Mert látja azon naptól fogva a hogy először megláttam, szívetem egyéddig az előtt ismeretlen érzelmet hatotta át. Órákig ellestem ablakomnál, hogy nem látom-e? s ha láttam oly boldog, oly kimondhatatlan boldog levek S a mint ma is ez erdő csalitos utai e helyre vezettek, a hol önt találám önkéntelenül pirultam el én s jöttem zavarba mert láthatam.

— Oh! jó lélek — szöltt közbe Bérczay valjon bírok-e én anyi kincsre, hogy megfizethessem e kegyet Istennek. A ki engem hozzád, körödbe vezérelt, hogy itt e földön lábaidnál lássam megnyílni az eget s arczodban az angyalok legszebbikét — s ezzel forró csókot nyomott a lányka halavány arczára.

A leányka mint sebzett vad, ugrott föl helyéről s arczát kezeivel el fedve, minden szóközönet meg üdvözet nélkül kezdett az erdőből ki a város felé futni.

Bérczay utána s csakhamar elérte őt. — Ne haragudjon reám kisasszony, hogy oly bátor valék — kérlete Bérczay a még mindig sietős s tölle elfordult szép leányka, „s engedje meg, hogy haza kísérhessem!”

A leány először csak lopva mert Bérczay szeméi közzé nézni, de látva annak jószágos, epedős s a szerelmet eláruló pillantásait, csakhamar elhagyta félenkése, s bátrabb lett.

— Oh! nem — válaszolt aztán de még mindig remegve Bérczay kérdésére — hiszen mit mondanának az emberek, ha látnának bennünket együtt az erdő felől jönni. Nem uram, azt meg nem engedem.

— De legalább a falu aljáj lehetek lovagja?

— Addig pem bánom.

S Bérczay karjára fűzve a leánykát, haza felé indultak.

A tisz-eszlári rejtély.

A tisz-eszlári rejtélyre vonatkozólag szombati lapunk megjelenése óta a következő újabb híreink érkeztek:

Tisz-Eszlár, jun. 25. (Feladatott Tokajban.) Rosenberg itteni volt sakter, jelenleg helyettes rabbi azért fogatott el, mert arról gyanusították, hogy része van az ál-Eszter hullájával üzött játékban. — Ő ugyanis a hulla kifogását megelőzőleg hat nap távol volt s viszszajövet azt beszélt, hogy Eszter 3 nap alatt megkerült. A bírósági kihallgatás alkalmával sok ellenmondásba keveredett s tanuk által támogatott gyanu forog fenn hogy az egész rejtélyes ügybe belejátszott az ő keze is.

Nyiregyháza, jun. 25. A nyomozás Rosenberg tisz-eszlári helyettes rabbi elfogatása következtében ismét hosszabba nyulik. A dobi és eszlári ásatások sem vezetvén eddig eredményre, a vizsgáló bizottság még tovább folytatja kutatásait.

Ha az elfogott rabbi vallomása nem fogja felderíteni az ügyet és Solymosi Eszternek állítólag Eszláron, vagy Dobon eltemetett hullája nem lesz feltalálható, az ügyben egészen új nyomozás és vizsgálat fog kezdetni. Az eddigi gyanukok ugyanis sokkal nyomósabbak, semhogy az ügyesség a per beszüntetését indítványozhatná, jöllehet a meggyilkolt lány hullája nem találtatott fel, s csak egy tanu a zsidó fiu állítja, hogy a gyilkos a tisz-eszlári metsző. Ez alapon azonban a vádat sem lehet határozottan formulálni. Ha anyomozás a legközelebbi napokban új tényt nem derít ki, akkor Kozma Sándor, kir. főügyész kiváló budapesti orvosok társaságában lejár ide, s innét a tett színhelyére megy. Újra megvizsgálja a hullát.

Nyiregyháza, jun. 25. A közigazgatási hatóság mai jelentésében arról értesítette a belügyminiszteriumot, hogy a hozzá beérkezett jelentések szerint a közrend mai nap sem lett megháborítva. A hatóság dicséretes erélyességet fejt ki a megyébe özönlött idegenek működésének éber ellenőrzése körüls a mint valaki itt tartózkodása célját kellőleg begyőzni nem tudja, rögtön eltolonczoltatik. Az igazító falragasok és felhívások, valamint ugyanilyen természetű vigáztak terjesztése még mindig tart, anélkül, hogy a hatóságnak eddigelé kiparhatolni sikerült volna, vajjon kik vagy ki az itteni bizonyos A közhangulat izgatottsága, daczára ennek szűnőfélben van.

A „Bud. Corr” következő sugalmazott közleményt hozza:

A tisz-eszlári ügyben ma délután két óráig érkezett hivatalos értesítések szerint a vizsgálat meg nem derített felújabb felvilágosító momentumot. Bíróságilag konstataált tény, hogy a Tiszából kifogott hullán egytől egyig csak

Mikor a város aljához értek, már mint régi bizalmas jó barátok váltak el egymástól, azon ígérettel, hogy holnap ismét találkozni fognak.

Bérczay egészen megváltozott e találkozás után. Eddigi komoly viselése, ábrándozóvá melázóvá lett, egyszerűval szerelmes volt.

Hogy haza érkezett nem vonult vissza do'göző szobájának rideg falai közzé, hanem a kastély környező part arnyas utain bolyongva agyában még mindig a leány emléke elt s róla álmodozott s utána sohajtott.

Egyszerre azonban heves esengetés veri fel a kastély rendjét. Futár érkezett, táviratot hozva, mely Bérczay Jenőnére szólott.

Bérczay elolvasta a táviratot keze reszketett s arczában egészen elhalványult s fogai közt csak annyit mormogva: „Nem, soha, azt nem teszem.” a táviratot darabokra tépve.

Azonban azonnal rendelést adott ki, hogy kocsija a hajnali harangszókor készen álljon mivel pár napra vagy talán hetre is a fővárosba utazik, maga pedig azonnal inasa segítségével melhájja csomagolásához kezdett.

Bérczay az egész éjtel nem hunyta be szemét, lázas gondolatok üttek agyában egymást s nem tudott szabadulni a képtől, mely az erdő csalitos utáin látott meg először s örökké szívébe vesődött emléke.

Végre a hajnal piros pillar aranyozá be az ég boltozatát, s a harangszó reggeli imára hívá a hívőket.

A koci előállott s míg az inasok a podgyász elhelyezésével voltak elfoglalva, Bérczay néhány sort írt egy illatos papírra s azt egy levelborítékba zárva egy régi hű szolgára biza, hogy azt Róznának, az erdei szép ismerősének meg a reggeli órákban kézbesítse.

Azzal kocsijához sietett s parancsot adott az indulásra, s a kocsis lovai közé vágva Bérczaiával tavarobogott.

Budapest főváros egyik belvárosi utcá-

ugyanazeltűnt Solymosi Eszter ruházatának darabjai találtattak meg, aránylag még jó állapotban, s hogy újabb felmerült gyanukok alapján Tisz-Dobon ásatások történnek, az eltűnt leány holtestének esetleg megtalálása végett.

Huszt, jun. 25. A tutajosokat, kik az ál Solymosi Esztert kihalászták, elfogták. Az itteni járásbíró elé vezették őket, hol első kihallgatások megtörtént. A halászk Szeklenczéből valók.

(Ma érkezett távirataink „Leg újabb” rovatunk alatt találják olvasóink.)

S z i n h á z .

— Zenedei hangverseny. —

A helybeli zenede kiválóbb növendékei, több városunkbeli mükedvelő közreműködésével mellett tegnap este tartották meg hangversenyüket a színházban.

Iskolai növendékekről, valamint mükedvelőkről levén szó, szigorú mértéket alkalmazzunk nem lehet; mindazonáltal már a priori is kijelenthetjük, hogy egy a növendékek, mint a mükedvelők produktiói teljesen kielégítők. Nagyan és egészen megelégedetten és azon tudattal távoztunk a színházból, hogy városunk zenedéje feladatának színvonalán állva, hivatásának megfelel. A közönség, mely nagyobb részt az executív „kis művészek” rokonaiól és barátaiból állott, szintén ehez hasonlóan látszott gondolkodni, mert melegegedéséig majdnem minden szám után sürű tapsok adott kifejezést. Természetes, hogy e tapsok nagy részével buzdítólag is akart hatni.

Csupán azt sajnáljuk, hogy a program összeállítás nem volt tapintatos. Hallottunk oly piceket, melyek sehoggy sem akartak ezen hangverseny keretébe illen. Többek között ott volt mindjárt a második szakaszt megnyitó Ciardi fele „Egy könyvessepp Róssini sírjára.” Hangulatteljesen kezdődött, de azonnal elhagyja helyes medret és belemelegszik a banális hangzavarar tömkelegbe, melyből aztán nem bír kibontakozni. Ciardi mikor ezt az opust megteremté, bizonyosan a kegyeletnek volt áldozni, az eredmény azonban éppen ellenkezőleg ütött ki: profanisálta a visszaszemlékezést Rossini sírjára. „Hangulatteljesen kezdődött, de azonnal elhagyja helyes medret és belemelegszik a banális hangzavarar tömkelegbe, melyből aztán nem bír kibontakozni. Ciardi mikor ezt az opust megteremté, bizonyosan a kegyeletnek volt áldozni, az eredmény azonban éppen ellenkezőleg ütött ki: profanisálta a visszaszemlékezést Rossini sírjára, nekünk hallgatóknak pedig nem „egy könyvessepp”, hanem számtalant facsart ki, művének gyarlósága által. Ez kérem nem „hatos darab”, hanem legjobb esetben is csak „darabos hatos.”

Az enek számok közül is tetszősebbeket lehetett volna kiválasztani, így aztán az előadók és a közönségnek is meg lett volna könnyítve feladatuk. A mi azonban csudalkozásunkat leginkább kihívja, az azon körülmény, hogy a 13 számot tartalmazó hangverseny egyetlenegy zongora s olo piceket sem hallottunk. Ez mindenesetre oly jelenség, mely a hangversenyek kronikájában ritkítja pártját. Ennek ellenében aztán ismét elismerjük, hogy a rendezők helyes cselekedtek, — a mikor a physchomoniomot — a hangszerek e mostoháját — Uhl Alajos és Emmert urak által új életre ébresztettek. — Onálton bár ez alkalommal sem hallottuk, mindazonáltal az ensembleokban is élvezetet nyújtott.

Átérve az előadó növendékekre, a hegedűtanszakkból Thuolt Hajnalka k. a. tiszta intonáció és szabatos vonóvezetés által tün

jában nagy sűrűs forgás van. Elegánsabbnál elegánsabb fogatok s a berkocsik megszámlálhatlan sora hullamzik alá s föl. Bámész népcsoportok s a sétáló közönség egész raja csoportosul egy szép, nagy ház előtt, melynek kapui alá a kocsi hajtatnak.

E ház Bérczay Miklós, Jenő atyjának tulajdona.

Pényes bérruhába öltözött szolgák foglalkal helyet a kapu alatt, hogy segítsenek a kiszálló vendégeknek, kik ma a ház urához hivatalosak.

A lépeső, vastag, puha szőnyeggel fedve két oldalt illatos virágokkal van díszítve, míg a termék mindnyájan pazzal berendezve, fényárban usznak.

A vendégek egymásután után gyülekezni kezdenek, az előteremben fogadtatva a ház ura és urnője által.

Ritkán gyűl össze a fővárosban a nyári idény alatt ilyen előkelő és fényes társaság, mint az ma Bérczay Miklós termeiben. A kocsik születés, rang és vagyon által képviselt volt arra, hogy az előkelő körbe befogadtassék s a társadalomban kiváló helyet foglaljon el, mind az ott volt, találkozott egymással Bérczay estélyen.

Azok között, kik az estélyen megjelentek, méltó felhűst keltett egy fiatal leány, hófehér ruhában, ábrándos kék szemekkel, halvány arczával, csigákban leomló holló fekete gyönyörű hajával.

S e szépség nem is tévesztette el hatását.

Egymásután járultak elébe hódolói, s az ifjak úgy miként az idősebbek egyformán tejezték ki előtte hódolatukat elismerésüket, a mit azonban a leány látható közönyvel, hidegséggel fogadott.

(Vége köv.)

Spányol dallamot jártam, melyet az előadásához előzetesen teljesen megkapott. Aránytalanul több előadással rendelkezik a császár Géza. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát. A zongora a művészihez tartozik, mely hivatott volt a zenede énekétől teszt tanúságát.

